

«Divlja odlagališta» na području Istarske županije

Bruno Kostelić, dipl.ing.ekologije Ljiljana Dravec, dipl.ing.kem.teh.

Istarska županija, Upravni odjel za prostorno uređenje, graditeljstvo i zaštitu okoliša, Odsjek za zaštitu okoliša

Ključne riječi: otpad, divlja odlagališta, popis ilegalnih odlagališta, plan sanacije

Uvod

Postojanje divljih deponija, osim što ukazuje na još nedovoljno razvijenu ekološku svijest ljudi i nedostatak infrastrukturnih objekata gospodarenja otpadom, predstavlja i iznimno veliku opasnost za okoliša i to prvenstveno zbog potencijalnog izvora onečišćenja tla, voda, mora, a za Istru, posebno podzemnih voda. Naime, gotovo 70% površine Istre nalazi se na krškoj podlozi koja je vodopropusna i sa niskim stupnjem samopročišćavanja i time iznimno osjetljiva na sve oblike onečišćenja. Na ilegalnim odlagalištima u principu se odlaže otpad iz domaćinstava ali i značajne količine građevinskog i drugog inertnog ali i opasnog otpada. Stoga su divlja odlagališta rane u krajobrazu i mogući izvori zaraza te "krivci" za mnogobrojne požare u ljetnim mjesecima.

Svjedoci smo činjenice da divljih odlagališta ima diljem Istre, međutim, točni podaci o njihovim lokacijama, broju, vrsti i količini otpada koji se na njima odlaže, nisu bili poznati.

Cilj istraživanja

- Prikupljanje podataka o onečišćenim lokacijama
- Definiranje kriterija valorizacije pojedinih odlagališta i
- Uspostava aktivne baze podataka o divljim odlagalištima
- Plan sanacije sa nositeljima aktivnosti, rokovima i potrebnim financijskim sredstvima.

Materijali i metode rada

Upravni odjel za prostorno uređenje, graditeljstvo i zaštitu okoliša pristupio je izradi popisa i plana sanacije «divljih odlagališta» krajem 2004. godine na osnovu odredbi članka 15, danas već van snage, Zakona o otpadu (NN 151/03) kojim se nalaže potreba izrade popisa tla onečišćenog otpadom, te na temelju njega, izrade plana sanacije do kraja listopada 2005. godine.

Kako bi se prikupile osnovne informacije, prvenstveno o lokacijama divljih deponija, osmišljen je upitnik koji je poslan na 150 adresa. Upitnik je poslan svim općinama i gradovima, speleološkim i lovačkim društvima, ispostavama Hrvatskih šuma, gorskoj službi spašavanja i drugim institucijama koje stalnim boravkom na terenu posjeduju saznanja o traženim podacima.

Zapremljeno je preko 300 ispunjenih upitnika koji su u suradnji s komunalnim redarima, speleolozima i šumarima valorizirani prema tri osnovna kriterija:

- **veličina odlagališta,**
- **vrste odloženog otpada,**
- **ugroženost okoliša.**

Popis ilegalnih odlagališta nije konačan, već je osmišljen kao aktivna baza podataka koja se nadopunjuje.

Svakoj lokacija iz popisa označen je status kojim se odlagalište označuje kao trenutno aktivno, neaktivno ili sanirano.

Lokacije s popisa ucrtavaju su u karte kojima se u kompjuterskoj aplikaciji pridodaju slike i osnovni podaci svakog pojedinog odlagališta. Isto tako, određuju se osnovne karakteristike svakog odlagališta u kojima se i navode prijedlozi i mjere koje je potrebno poduzeti prilikom sanacije (ograđivanje prostora nakon sanacije, postavljanje upozorenja zabrane odlaganja otpada, učestala kontrola na očišćenim lokacijama, prenamjena prostora u vidu pošumljavanja i sl.).

Na osnovu već navedenih kriterija, svakom se odlagalištu dodjeljuje konačna ocjena koja ujedno i označava prioritet sanacije.

Osnovni kriterij za utvrđivanje prioriteta sanacije je ugroženost okoliša. Odlagališta koja se nalaze u zonama sanitarne zaštite izvorišta, u zaštićenim dijelovima prirode (npr. Speleološki objekti), u blizini

naselja i blizini turističkih kompleksa smatraju se prioriternima.

Na temelju navedenog izraditi će se Plan sanacije kojega će usvojiti Poglavarstvu Istarske županije. Na temelju usvojenog elaborata osigurati će se izvori financiranja u čemu značajnu ulogu ima i Fondu za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost Republike Hrvatske. Naime, Fond osigurava sredstva za sanacije tala onečišćenih otpadom.

Rezultat

Analizom sakupljenih informacija sa područja jedinica lokalne samouprave Istarske županije izrađen je popis u kojemu je do danas registrirano 280 lokacija onečišćenih otpadom. Na osnovu podataka iz popisa izračunata je ukupna površina prekrivena otpadom koja iznosi 300 000 m² na kojoj je procijenjeno da je odloženo 350 000 m³ otpada različite tipologije. Prema procjenama gotovo 70% je inertni građevinski otpad od rušenja i pripreme zemljišta prilikom građenja.

Zaključak

Svako pa i najmanje divlje odlagalište predstavlja opasnost po zdravlje ljudi i okoliša i potrebno ga je hitno sanirati! Procjena je da je ovim popisom obuhvaćeno 40% od ukupnog broja divljih odlagališta koji već sami po sebi predstavljaju prioritet za sanaciju.

Godinama se provode akcije saniranja pojedinih "divljih odlagališta" i to prvenstveno prije početka turističke sezone. Na taj način je mnogo odlagališta sanirano ali su se ponovno na istim mjestima vraćale nakupine otpada. Zbog toga se u županiji pristupilo sustavnom rješavanju toga problema na način da se pored čišćenja provodi kontinuirani nadzor u suradnji s inspekcijskim službama ali i funkcionalna prenamjena očišćenih površina.

Slika jednog od 280 registriranih ilegalnih odlagališta u Istri.

Kontakt adresa:

Bruno Kostelić, dipl.ing.ekologije, Pula, Flanatička 29, tel: ++ 385 52 372 194; fax: ++ 385 52 372 191; e-mail: bruno.kostelic@istra-istria.hr